

М. М. Комариця

Парфанович-Волчук Софія Миколаївна

ПАРФАНОВИЧ-ВОЛЧУК Софія Миколаївна (псевдоніми і криптоніми: Наталя Сас, О. Несич, Софія Несич, Очевидець, Відродженка, О. П., С. П.; 07. 06. 1898, Львів — 27. 12. 1968, м. Детройт, шт. Мічиган, США) — лікарка, письменниця, редакторка. Сестра [Костянтина](#) та [Теодора Парфановичів](#). Дійсний член НТШ. Середню освіту здобула в Гімназії сестер василіянок у Львові (1916), невдовзі виїхала з родиною до Відня, повернувшись до Львова 1917 стала першою студенткою-українкою медичного факультету Університету. 1918 емігрувала до Праги, де продовжила медичні студії (1923—25), завершила навчання 1926 у Львові з дипломом доктора медицини. Працювала у Загальному шпиталі (1926—31), «Народній лічниці» (1932—39). У 1931 одружилася з Пилипом Волчуком — соратником у абстинентському, виховувала його сина [Р. Волчука](#). 1939—41 — асистентка у гінекологічній і акушерській клініках Львівського медичного інституту та директорка Львівської фельдшерсько-акушерської школи. 1940 вивчала в Києві медичний досвід, підготувала й подала на звання доцента працю «Метастази злоякісних новоутворів яєчників до центральної нервової системи» (1941). Під час німецької окупації відновила приватну лікарську практику, також була ординатором-гінекологом у шпиталі «Народної лічниці». Перед наступом радянських військ емігрувала 1944 до Австрії (м. Куфштайн), згодом до Німеччини, працювала в лікарнях Тельфсу та Авґсбурґа — опікувалася остарбайтерками, мешканками таборів для переміщених осіб. Від 1949 — у США, працювала в Огайо та Детройті, 1956 склала іспити й здобула право на приватну лікарську практику, яку залишила через хворобу, 1959—62 — у державній лікарні для розумово неповносправних у м. Лапір (шт. Мічиган). Останні роки присвятила літературній праці. Співпрацювала з

організаціями «Медична громада», «Порадня матерів», Українським лікарським товариством, Союзом українок, Об'єднанням українських жінок, Союзом українок Америки; була співзасновницею Українського гігієнічного товариства (1929) і протиалкогольного товариства «Відродження», його головою і редакторкою однойменного журналу (1929—36). Авторка фахових статей з акушерства і гінекології у журналі «Лікарський вістник», просвітницьких публікацій про шкідливість алкоголю й тютюну, здорове харчування, основи турботи про жіноче здоров'я та догляд за дітьми, право жінки на фахову працю у часописах «Громадський голос», «Діло», «Жінка», «Жіноча доля», «Жіночий голос», «Нова хата», «Новий час», «Сільський господар» та ін., деякі передруковували у періодиці доби німецької окупації та еміграційних виданнях. Серед найвідоміших праць з медицини — книги «Чоловік та жінка» (1930; 1935; 1946), «Правильне харчування» (1936), «Гігієна жінки» (1939), «Мала гігієна жінки» (1947; 1949), «Наша допомога хворому» (1946; усі — Львів). Художні твори публікувала в міжвоєнний період у львівських часописах «Діло», «Нові шляхи», «Назустріч», «Нова хата», в еміграції — у журналах «Заграва» і «Громадянка» (Авґсбург), у США співпрацювала з журналом «Жіночий світ: Wom(an's) world». Авторка збірок новел, оповідань і нарисів «Ціна життя» (1936), «Загоріла полонина», «Інші дні» (обидві — 1948), «У Києві в 1940 році» (1950), «У лісничівці» (1954), «Люблю діброву» (1959), «Вірний приятель» (1961), «На схрещених дорогах» (1963), «Чарівна діброва», «Таким він був... Історія одного пса» (обидві — 1964), «Карусь і ми» (1966), «Люди і тварини» (1969), «Попід Кичерами та над потоком» (1974). Проза П.-В. тісно пов'язана з її лікарською діяльністю, твори мають високий естетичний рівень і водночас порушують проблеми, що раніше не переступали межі «жіночого світу», а книги про тварин розкривають інший світ письменниці, пов'язаний із дитячими спогадами, боротьбою з болем та страхом.

Рекомендована література

1. Пундій П. Українські лікарі: Біобібліогр. довід. Кн. 1: Естафета поколінь національного відродження. Л.; Чикаґо, 1994;
2. Передирій В. Парфанович-Вовчук Софія-Наталія Миколаївна // Укр. журналістика в іменах. Вип. 2. Л., 1995;
3. Лікарський збірник. Нова серія. Т. 6: на пошану Софії Парфанович. Л.; Чикаґо, 1999;
4. Паранович С. Життєпис Софії Наталії Парфанович-Вовчук // Літопис Бойківщини. 2002. Ч. 73;
5. Даниляк О. Софія Парфанович — український лікар і просвітник (до 120-річчя з дня народж.) // Пр. НТШ. Сер. Мед. науки. 2018. Т. 52, № 1.

Бібліографічний опис:

Парфанович-Волчук Софія Миколаївна / М. М. Комариця // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.]; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2024. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-886441>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).